

УДК 339.986:94

Andrzej Wawryniuk

KONFLIKTY ZBROJNE I ICH WPŁYW NA EKONOMIĘ ORAZ DEMOGRAFIĘ WYBRANYCH PAŃSTW

Сучасна історія відзначає багато напруженості між народами чи етнічними групами, наслідком яких є війни. На межі XX і XXI століть також мають місце такого роду конфлікти. В результаті чого в багатьох країнах різко падає економіка та скорочується населення, що призводить до зростання голоду, хвороб, бездомності, осиротіння та міграції.

Ключові слова: історія, війни, озброєні конфлікти, міграція, населення, континенти, держави.

Z historycznego punktu widzenia wojny są między innymi ważnym elementem poznawczym stosunków politycznych panujących w danej epoce. Historia zawsze interesowała się podłożem konfliktów, jego przyczynami, a także próbami zapobiegania konfrontacjom zbrojnym. Aktualne wojny są szczególnie trudne z uwagi na fakt, że jakakolwiek destabilizacja w dowolnym regionie świata może nieść za sobą nieobliczalne skutki polityczne i militarne, włącznie z wybuchem nowego konfliktu międzynarodowego o globalnym zasięgu. Z tych właśnie powodów poruszona w artykule problematyka potwierdza jego aktualność.

Za wyjątkiem opracowana Andrzeja Zwolińskiego – Biedy Afryki innych opracowań zwartych na powyższy temat brak.

Przedmiotem i celem zadania naukowego jest przedstawienie trudnej sytuacji wielu państw afrykańskich, które po uzyskaniu niepodległości starają się określić swój samodzielny byt. Powyższy cel starają się zrealizować między innymi poprzez walki – często etniczne w ramach jednego państwa.

Współczesny świat nie jest wolny od wojen, czy konfliktów zbrojnych. W stosowanej systematyce dominuje pogląd, że u ich podstaw leżą czynniki ekonomiczne, polityczne, w tym wewnętrzne napięcia społeczne, podziały etniczne, roszczenia terytorialne, poczucie zagrożenia wewnętrznego, działalność opozycyjna oraz czynniki ideologiczne, do których zalicza się między innymi elementy ustrojowe, religijne, przeszłość historyczną i uprzedzenia rasowe [1, s. 42]. Istotny problem występujący na naszym globie to podział, którego podłożem jest cywilizacja świata. Lucyna Kulińska dzieli ją na osiem grup. Są to cywilizacje: zachodnia, prawosławna, islamska, hinduska, hinduistyczna, afrykańska, japońska i latynoamerykańska [5, s. 22]. Ta sama autorka omawiając terytorium i ludność podaje, że w 1920 r. państwa “Zachodu sprawowały władzę na obszarze około 66 mln km², czyli połowy lądów świata. Do roku 1939 obszar ten zmalał o 50 %. W tym samym czasie terytoria niepodległych państw muzułmańskich zwiększyły się z 4,6 mln km² do ponad 28 mln km². Kulińska podaje również, że w 1993 r. państwa zachodnie władały wyłącznie ludnością z własnego kręgu kulturowego, stanowiącego ponad 13 % populacji świata. Jej zdaniem – według prognoz – w 2025 r. liczba ta spadnie do 10 % [5, s. 23, 24].

Powyższa sytuacja powoduje, że na przestrzeni dziejów bezpieczeństwo opierało się i opiera się na sile militarnej, co ma związek zarówno z potencjałem ludnościowym, ale także ekonomicznym i militarnym. Ostatni z wymienionych elementów zdaje się być dominującym we współczesnym świecie. Zwraca na to uwagę prof. Stanisław Koziej [4, s. 38] podkreślając, że przykładowo “u granic Polski znajduje się obwód kaliningradzki – najbardziej zmilitaryzowany obszar w Europie – oraz niepewna Białoruś, która może zdestabilizować sytuację w regionie. Ponadto wśród potencjalnych i realnych punktów zapalnych wymieniane są Abchazja, Osetia

Południowa, Górny Karabach i Naddniestrze, a także napięcia na tle etnicznym i religijnym na Krymie i Kaukazie Północnym.

Według profesora Kozieja “nieprzesadzona jest również sytuacja na Bałkanach” [4, s. 44, 45].

Prof. Koziej, niekwestionowany ekspert z bezpieczeństwa narodowego, wymienia również i inne regiony świata, będące z różnych przyczyn potencjalnymi lub realnymi ogniskami zapalnymi, do których zalicza: sytuację społeczno-polityczną w świecie arabskim, uwzględniając wzrost tendencji islamistycznych; problem palestyński; irańskie ambicje mocarstwowe i nuklearne; łuk kryzysowy między Oceanem Atlantyckim i Indyjskim, ze szczególnym uwzględnieniem rejonu na południe od Morza Śródziemnego; konflikty w Azji Południowej, w tym w Afganistanie, Pakistanie i Indiach, które mogą wywołać wojnę globalną; niepewną sytuację na Półwyspie Koreańskim; zaostrzającą się rywalizację o Arktykę i jej zasoby [4, s. 42].

Do wyżej wymienionych regionów zagrażających bezpieczeństwu światowemu zaliczyć należy trwającą od 2013 roku eskalację napięć na linii Federacja Rosyjska (FR) – Ukraina, w tym aneksją Krymu przez Rosjan oraz militarną pomoc FR i udział jej żołnierzy w konflikcie zbrojnym na wschodzie Ukrainy (między innymi w obwodach ługańskim i donieckim, a ostatnio – od czerwca 2014 r. – również akcje zbrojne w rejonie Mariupola).

Za wyżej cytowanym naukowcem należy wymienić, że zagrożenia militarne współczesnego świata mogą przyjąć różnorakie formy np.: szantażu militarnego z groźbą użycia broni jądrowej, która jest w posiadaniu wielu państw np. Rosji Białorusi, Chin, Indii, Pakistanu, Korei Północnej, Izraela, Stanów Zjednoczonych, prawdopodobnie Iranu, Iraku, Libii i Algierii [5, s. 25]; demonstracji sił pod postacią ćwiczeń wojskowych, a także czasowej lub stałej dyslokacji jednostek wojskowych w pobliżu granic oraz wód terytorialnych, łącznie z naruszeniem suwerenności wód terytorialnych oraz przestrzeni powietrznej; nacisku militarnego w formie gwałtownej rozbudowy potencjału militarnego, wymuszającej podjęcie adekwatnej reakcji sąsiadów; prowokacji militarnej lub incydentu granicznego o różnych celach politycznych [4, s. 46].

Źródła z 2013 roku podają, że na całym świecie toczy się obecnie około 50 konfliktów zbrojnych, w których zaangażowanych jest ponad 60 państw i 370 ugrupowań partyzanckich.

Wiadomo też, że tylko w 2012 roku w konfliktach na całym świecie śmierć poniosło co najmniej 100 tysięcy osób. Do tego dochodzą cywilne ofiary klęsk humanitarnych, będących konsekwencją konfliktów o charakterze międzynarodowych, a także wojen domowych i rozmaitych konfliktów wewnętrznych, które trwają nieprzerwanie od dekad [10].

Jest rzeczą oczywistą, że wojny i wszelkiego rodzaju konflikty powodują trudnościami w normalnym funkcjonowaniu państw, których dotyczą. Mówi się nawet o upadku państwowości, który stanowi jedno z najpoważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego współczesnego świata.

Andrzej Mania i Robert Kłosowicz opisując państwa upadłe podaje, że “charakteryzują się [one] niezaspokajaniem elementarnych potrzeb obywateli, cechuje ich także niski poziom rozwoju gospodarczego a ubóstwo i epidemie są stałym elementem ich rzeczywistości. Ponadto państwa te są często areną konfliktów militarnych, nierzadko obfitujących w akty gwałtów i masowych mordów; generuje to zjawiska uchodźstwa i masowe migracje, a w rezultacie kończy się katastrofą humanitarną” [7, s. 7, 8].

Znawcy przedmiotu podają, że w 2013 r. na świecie było 35 państw upadłych, a wśród nich: między innymi: Sudan, Sudan Południowy, Czad, Jemen, Afganistan, Haiti, Republika Środkowej Afryki, Zimbabwe, Irak, Pakistan, Nigeria, Kenia, Etiopia, Syria, Korea Północna, Liberia, Bangladesz, Egipt [2, s. 3].

Failed States Indeks dokonując od dziesięciu lat ocenę poszczególnych państw, biorąc pod uwagę 12 elementów, w tym: presję ekonomiczną, masowe ruchy uchodźców i uchodźców wewnętrznych, skargi ludności, migracja ludności, nierówny rozwój gospodarczy, recesja gospodarcza, kryminalizacja państwa, jakość administracji publicznej, łamanie praw człowieka, wielkość aparatu bezpieczeństwa, stopień upartyjnienia państwa, ingerencja innych państw w wewnętrzne sprawy kraju, sporządza listę państw od skrajnie negatywnych do jednostek wzorcowych. Na wynik ostateczny składają się przeliczniki wielu podgrup i podzespołów, które nie zostały do końca wyjaśnione. Czytelna natomiast jest zastosowana klasyfikacja ostateczna. Im wyższa punktacja, tym gorsza pozycja. Skala ocen w poszczególnych elementach od 0 do 10 pkt. Maksymalna negatywna ilość punktów – 120.

Według Failed States Indeks 2014, do krajów niestabilnych i o zróżnicowanym stopniu zaliczono 126 państw (na 178 sklasyfikowanych).

Państwa upadłe to 34 podmioty prawa międzynarodowego. Podzielone one zostały na 3 grupy. Do pierwszej z nich – o “bardzo wysokim alercie” zaliczono 5 krajów afrykańskich. Były to: Sudan Południowy (112,9 pkt), Somalia (112,6), Republika Środkowoafrykańska (110,6), Demokratyczna Republika Kongo (110,2) i Sudan (110,1).

Druga grupa – o “wysokim alercie” zawiera wykaz 11 państw: Czad (108,7), Afganistan (106,5), Jemen (105,4), Haiti (104,3), Pakistan (103,0), Zimbabwe (102,8), Gwinea (102,7), Irak (102,2), Wybrzeże Kości Słoniowej (101,7), Syria (101,6) i Gwinea Bissau (100,6).

Państwa zapisane w grupie z ostrzeżeniem “Alert” to: Nigeria, Kongo, Etiopia, Niger, Burundi, Uganda, Erytrea, Liberia, Birma, Korea Północna, Kamerun, Mauretania, Bangladesz, Sri Lanka, Egipt, Nepal, Timor Wschodni i Rwanda.

Bliska upadłości była też czwarta z grup o nazwie “Bardzo wysokie ostrzeżenie”, która liczyła aż 32 państwa. Były to: Sierra Leone, Mali, Republika Kongo, Malawi, Burkina Faso, Kambodża, Libia, Togo, Angola, Iran, Dżibuti, Liban, Wyspy Salamona, Uzbekistan, Zambia, Mozambik, Suazi, Gwinea Równikowa, Filipiny, Komory, Tadżykistan, Laos, Papua – Nowa Gwinea, Kirgistan, Kolumbia, Gambia, Madagaskar, Senegal, Gruzja, Bhutan, Tanzania i Gwatemala. Piąta grupa “Wysokie ostrzeżenie” składała się z następujących państw: Izrael (Zachodni Brzeg), Chiny, Fidżi, Boliwia, Algieria, Lesoto, Nikaragua, Benin, Turkmenistan, Honduras, Azerbejdżan, Tunezja, Ekwador, Tajlandia, Indie, Indonezja, Jordan, Wenezuela, Rosja, Bośnia, Wyspy Świętego Tomasza, Maledywy, Mołdawia (jako pierwsze państwo Europy – 90 miejsce w rankingu), Białoruś, Mikronezja, Maroko, Wyspy Zielonego Przylądka, Turcja, Dominikana, Arabia Saudyjska, Peru, Wietnam, Gabon, Salwador, Serbia, Paragwaj, Namibia, Armenia, Meksyk, Gujana, Kuba, Ghana i Surinam. 17 państw liczy grupa ostatnia z negatywnej części rankingu państw upadłych bądź niestabilnych. Nazwano ją “Ostrzeżenie”. Były to: Samoa, Kazachstan, Cypr (pierwsze państwo – członek Unii Europejskiej), Ukraina (113 pozycja w rankingu na 178 poddanych ocenie państw), Belize, Republika Południowej Afryki, Macedonia, Malezja, Grenada, Jamajka, Bahraj, Botswana, Seszele, Albania, Brunei, Brazylia oraz Trynidad i Tobago.

Pełniejszy obraz utrzymującej się sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej dostarcza analiza danych porównawczych pierwszych 2 kategorii, z kilku lat, a więc tych krajów, które są państwami upadłymi, wyróżnionych nazwą “bardzo wysoki alert” i wysoki alert”. Jako materiał wyjściowy przyjęte zostało zestawienie z 2014 r., które obejmuje 16 państw.

Tabela 1

Państwa upadłe świata i ich wskaźniki według Failed States Indeks

Państwo	Rok	Indeks	Pozycja	Rok	Indeks	Pozycja	Rok	Indeks	Pozycja
Sudan Południowy	2008	-	-	2011	-	-	2014	112,9	1
Somalia	2008	114,2	1	2011	113,4	1	2014	112,6	2
Republika Środkowoafrykańska	2008	103,7	10	2011	105,0	8	2014	110,6	3
Demokratyczna Republika Kongo	2008	106,7	6	2011	108,2	4	2014	110,2	4
Sudan	2008	113,0	2	2011	108,7	3	2014	110,1	5
Czad	2008	110,9	4	2011	110,3	2	2014	108,7	6
Afganistan	2008	105,4	7	2011	107,5	7	2014	106,5	7
Jemen	2008	95,4	21	2011	100,3	13	2014	105,4	8
Haiti	2008	99,3	14	2011	108,0	5	2014	104,3	9
Pakistan	2008	103,8	9	2011	102,3	12	2014	103,0	10
Zimbabwe	2008	112,5	3	2011	107,9	6	2014	102,8	11
Gwinea	2008	101,8	11	2011	102,5	11	2014	102,7	12
Irak	2008	110,6	5	2011	104,8	9	2014	102,2	13
Wybrzeże Kości Słoniowej	2008	104,6	8	2011	102,8	10	2014	101,7	14
Syria	2008	90,1	35	2011	85,9	48	2014	101,6	15
Gwinea Bissau	2008	91,3	32	2011	98,3	18	2014	100,6	16

Porównanie upadłych państwa świata w latach 2008, 2011 i 2014, Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ffp.statesindex.org/rankings-2008-sortable>, <http://ffp.statesindex.org/rankings-2011-sortable>, <http://ffp.statesindex.org/rankings-2014>, data odczytu [5 IX 2014].

Analiza powyższych danych pokazuje, że pierwsza dziesiątka upadłych państw w 2008 r. znajduje się także w zestawieniach opracowanych przez Failed States Indeks. Wyjaśnić należy, że Sudan Południowy nie mógł być klasyfikowany w 2008 i w 2011 r. z uwagi na fakt, że państwo to wówczas nie istniało. Zastanawiający jest ciągle spadek Syrii, Gwinei Bissau, Republiki Południowej Afryki, czy Jemenu. Jednocześnie nieznaczna poprawę zanotowały: Irak, Wybrzeże Kości Słoniowej, Zimbabwe i Pakistan. Odnotować też należy fakt, iż w grupie 16 państw uznanych za upadłe 11 to kraje afrykańskie, 4 azjatyckie oraz 1 – Haiti – państwo z Ameryki Północnej.

W przypadku Syrii można uznać, że jej zła kondycja jako państwa spowodowana jest istniejącym tam konfliktem zbrojnym, w który zaangażowały się nawet militarne mocarstwa takie jak Stany Zjednoczone Ameryki czy Wielka Brytania, uznając, że właśnie między innymi w tym kraju znajduje się centrum terroryzmu światowego. W wojnę pośrednio zaangażowana jest również Rosja, ale po stronie Syryjczyków dostarczając broń [11, s. 4, 25].

Powracając do analizy dokonanej przez Failed States Indeks do omówienia pozostają państwa znajdujące się poza strefą upadłości. Zostały one również podzielone również na 5 grup. W pierwszej z nich – “Mniej stabilnych” znalazło się 12 państw, w tym z Europy: Rumunia (130), Czarnogóra (131), Bułgaria (133), Chorwacja (136) i Grecja (137). W grupie państw “Stabilnych” umieszczonych zostało 14 państw, w tym z Europy: Węgry (141), Łotwa (142), Słowacja (146), Estonia (147), Włochy (148), Litwa (149), Hiszpania (150), Malta (151), Polska (152). Rankingowe “Bardzo stabilne” państwa to: Czechy, Urugwaj, Korea Południowa, Japonia, Singapur, Stany Zjednoczone (159), Francja, Wielka Brytania, Portugalia, Słowenia,

Belgia i Niemcy. “Zrównoważonymi” państwami były: Holandia, Austria, Kanada, Australia (169), Irlandia, Islandia, Luksemburg, Nowa Zelandia, Szwajcaria, Norwegia, Dania i Szwecja. Jedno państwo zostało ocenione jako “Bardzo zrównoważone”. Była to Finlandia [3].

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że te państwa, które prowadzą wojny o różnych charakterze ponoszą straty nie tylko ekonomiczne, ale również osobowe.

Ksiądz Andrzej Zwoliński, autor najpełniejszego opracowania na temat sytuacji mieszkańców Afryki w obliczu wojen, w części wstępnej podaje szacunkowe dane dotyczące całego świata, z których wynika, że w 14500 wojnach w historii ostatnich lat zginęło łącznie ponad 3,6 mld ludzi, to jest prawie tyle ile wynosi obecnie połowa mieszkańców naszego globu. W I wojnie światowej na biorących w niej udział 65 mln żołnierzy zostało zabitych około 8,7 miliona, a prawie 20 milionów odniosło rany. W II wojnie światowej pod broń powołano 110 mln żołnierzy (bez partyzantów i uczestników ruchów oporu). Zginęło ponad 50 mln ludzi, w tym połowa to cywile. Statystyka konfliktów zbrojnych po II wojnie światowej, w zależności od stosowanych kryteriów podaje, że do zakończenia tzw. “zimnej wojny” na naszym globie toczyło się 150–450 wojen, a ich ofiarami było od 12 do 35 mln ludzi [12, s. 199].

Cytowany autor opisuje też zabitych lub poszkodowanych w konfliktach lokalnych na terenie Afryki ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, których A. Zwoliński wymienia także jako uczestników wal, podając, że w 1999 roku na 300 tys. niepełnoletnich biorących udział w walkach aż 120 tys. to dzieci afrykańskie. Nieletni żołnierze występują w następujących państwach: Sudan – ok. 22 tys., Uganda – 20 tys., Burundi – 8 do 10 tys., Kongo – 30 tys., Angola – 3 tys., Liberia – 21 tys., Sierra Leone – 10 tys., Mozambik – 25 tys., Czad – 600. Autor przywołuje też dane UNICEF, według których w latach 1995–2005 zginęło na całym świecie bezpośrednio z powodu działań wojennych około 2 mln dzieci [12, s. 214–218].

Niezależnie od wyżej wymienionych wojen w Afryce można także wymienić trwające tam konflikty w Sudanie, Somali, Sierra Leone, Liberii, Rwandzie, Algierii, Angoli, Burundi, Republice Południowej Afryki, czy Zairze. Niejednokrotnie w wymienionych państwach po krótkim okresie spokoju, walki były wznawiane. Przykładem może tu być Sudan, Somali, czy Rwanda. Ponadto – zdaniem A. Zwolińskiego “tzw. konflikty mniejszej intensywności trwały w 20 spośród 46 kontynentalnych państw Afryki [12, s. 213–214].

Europa również nie była i nie jest wolna od konfliktów zbrojnych. Źródła historyczne podają ofiary europejskich konfliktów. Przykładowo według danych z końca lipca 1999 r. w wojnie w Kosowie zamordowanych zostało około 10 tys. Albańczyków, a liczba uchodźców i wypędzonych kosowskich Albańczyków wyniosła ponad 800 tys. Emigrowało też 160 tys. kosowskich Serbów [6, s. 189].

Bilans wojny domowej w Chorwacji, tylko w okresie od 25 czerwca 1991 r. do 21 lutego 1992 r. około 380 tys. Chorwatów i 120 tys. Serbów musiało opuścić swe domy stając się uciekinierami [9, s. 184–185].

Na szczególne podkreślenie zasługują też trwające aktualnie konflikty zbrojne np. w Afganistanie, Syrii czy Ukrainie, przy czym ostatni z konfliktów, niezawiniony przez naród ukraiński, można nazwać jako agresję obcego państwa na niepodległy kraj. Natomiast aneksja Krymu przez Rosjan jest precedensem, który może skutkować nawet rewizją historycznie ukształtowanych granic Europy po II wojnie światowej.

Współcześnie na świecie żyje około 214 milionów migrantów [8, s. 127], co stanowi prawie 3 % ogółu ludności świata, większość z nich opuściła swoje rodzinne strony lub ojczyzny z uwagi zagrożenie ich bytu biologicznego.

Wnioski i perspektywy następnych badań. Z uwagi na występujące współcześnie zagrożenie pokoju na świecie, wszelkie ogniska konfliktów zbrojnych powinny być monitorowane, a w razie możliwości ich rozprzestrzeniania winna nastąpić interwencja opinii światowej z udziałem wszelkich autorytetów, w tym ONZ i OBWE. W

skrajnych przypadkach można mówić o zaangażowaniu sił, w tym NATO. Takie perspektywy wymuszają na naukowcach ciągle interesowanie się postawioną w tytule problematyką.

Źródła wykorzystane

1. *Artymiak R.*, Wojny i konflikty w XX wieku, w: Konflikty współczesnego świata, red. R. Borkowski, Kraków, 2001. 2. *Boratyńska K.*, Ekonomiczne oraz społeczne aspekty bankructw państw, w: Ekonomia dla przyszłości. Odkrywać naturę i przyczyny zjawisk gospodarczych, Warszawa, 2013. 3. *FFP* (Fundusz na rzecz Pokoju) *FragileStatesIndex* 2014, <http://ffp.statesindex.org/>, data odczytu [5 IX 2014]. 4. *Koziej S.*, Aspekty bezpieczeństwa militarnego w ujęciu Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, "Bezpieczeństwo Narodowe" 2012, nr III–IV. 5. *Kulińska L.*, Problemy cywilizacji na przestrzeni wieków, w: Konflikty współczesnego świata, red. Borkowski R., Kraków, 2001. 6. *Malinowski A.*, Skutki ekonomiczne wojny w Kosowie według analizy niemieckiej, "Słupskie Studia Historyczne" 2009, nr 15. 7. *Mania A., Kłosowicz R.*, Wprowadzenie, w: Problem upadku państw w stosunkach międzynarodowych, red. Mania A., Kłosowicz R., Kraków, 2012. 8. *Mazur-Cieślak E.*, Polityka migracyjna państw europejskich a wyzwania migracyjne Polski, "Bezpieczeństwo Narodowe" 2013, nr IV. 9. *Mieszkowska I.*, Konflikt bałkański końca XX wieku. Sposoby ich rozwiązywania prze społeczność międzynarodową, "Zeszyty Naukowe Zakładu Europeistyki", Rzeszów, 2007, nr 3. 10. *Na linii frontu*. Współczesne wojny i konflikty zbrojne, <http://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/na-linii-frontu-wspolczesne-wojny-i-konflikty-zbrojne/fgm86>, data odczytu [21 IX 2014]. 11. *Surdyk K.*, Terrorysta do wynajęcia – światowy dżihad w realizacji celów politycznych w Syrii, "Zeszyty Analityczne" Instytutu Badań nad Stosunkami Międzynarodowymi 2014, nr 1. 25. 12. *Zwoliński A.*, Biedy Afryki, Kraków 2009.

Андрей Вавринюк

СОВРЕМЕННЫЕ ВОЙНЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИКУ И ИЗМЕНЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ В ОТДЕЛЬНЫХ СТРАНАХ

Современная история отмечает много напряженности между народами или этническими группами, следствием которых являются войны. На грани XX и XXI веков также имеют место такого рода конфликты. В результате чего во многих странах резко падает экономика и сокращается население, что приводит к росту голода, болезней, бездомности, осиротения и миграции.

Ключевые слова: история, войны, вооруженные конфликты, миграция, население, континенты, государства.

Andriy Vavrynyuk

MODERN WAR AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMY AND POPULATION CHANGES IN SELECTED COUNTRIES

Contemporary history notes numerous tension between nations and ethnic groups, wars are the consequences of the tension. The turn of 20th and 21st century is not free from this type of conflicts. At the same time down of the economies and decrease of the population are observed in many countries. What is more hunger, disease, homelessness, orphanhood and migration are additional consequences of the .

Key words: history, war, armed conflict, migration, population, continents, countries.